

INNA NEGRESCU-BABUȘ

Institutul de Filologie
(Chișinău)

**UNELE ASPECTE PRIVIND INTERFEREN-
ȚELE LINGVISTICE**

În literatura de specialitate întâlnim mai multe definiții dedicate interferenței. Punctul lor comun este ideea că interferența apare în situații de contact lingvistic, iar acesta din urmă este rezultatul unor fenomene extralingvistice: amestec de populație, relații culturale, economice, politice.

Ca și în cazul termenului de *contact lingvistic*, nu toți specialiștii sînt de acord cu noțiunea de *interferență*. Unii autori preferă termenul de amestec al limbilor, aducînd și argumente în acest sens.

Fenomenul se studiază din mai multe perspective și prin prisma mai multor discipline: psihologia, lingvistica, sociologia etc., fiind totuși cel mai bine explicat în lingvistică.

După cum s-a demonstrat, în cursul procesului interacțiunii limbilor, în sistemul acestor limbi apar anumite modificări care prezintă un mare interes pentru lingvistică. „Acele cazuri de deviere de la normele fiecărei limbi care apar în vorbirea bilingvilor, ca rezultat al familiarizărilor cu mai mult decît o limbă, adică ca rezultat al contactului dintre limbi, poartă denumirea de interferență” [1, p. 1].

Deși în lucrările sale Einar Haugen utilizează definiția dată de Uriel Weinreich, el afirmă că aceasta nu cuprinde în întregime toate fenomenele referitoare la interferență și propune ca prin interferență să se înțeleagă „suprapunerea lingvistică (engl. overlap) în cazul căreia orice unitate a limbii se manifestă în același timp ca element a două sisteme” [2, p. 50].

Interferența nu se limitează la simple împrumuturi care se adaugă la inventarul unităților unei limbi. Pătrunderea elementelor alogene într-un domeniu sau altul al limbii presupune reorganizarea unor modele și structuri ale sistemului lingvistic dat. „Orice îmbogățire sau sărăcire a sistemului – spune Vogt – implică cu necesitate reorganizarea tuturor vechilor opoziții distinctive. A admite că un element este pur și simplu adăugat la sistemul pe care-l primește, fără nici un fel de consecințe pentru acest sistem, înseamnă a nega însuși ideea – de sistem”. Totodată, se poate cerceta și înțelege mai profund caracterul penetrabil sau impenetrabil al diferitelor părți din sistemul lingvistic.

Există suficiente cazuri de modificare a unor elemente din sistem care realmente nu pot fi înțelese și explicate corect decît dacă se ține seama de relațiile sistemului respectiv cu alte limbi.

Cercetarea din ce în ce mai complexă a idiomurilor în contact relevă faptul că nu există domeniu al limbii care să nu fie supus interferenței. Exemplele mai vechi sau mai noi de contact al limbilor, arată că se pot împrumuta dintr-o limbă într-alta cuvinte, foneme,

secvențe de foneme, morfeme, modele gramaticale. Totuși trebuie să recunoaștem că atât în fonologie, cât și în morfologie, exemplele sunt relativ rare.

Transferul într-o limbă a unor elemente lingvistice străine nu rămîne niciodată fără urmări, ci de fiecare dată influențează într-un anumit fel noua structură a acestei limbi. Chiar împrumutul de cuvinte nu se reduce la simpla mărire a inventariului vocabularului. „Nu trebuie să uităm – afirmă B. V. Gornung – că și vocabularul în toate compartimentele sale... constituie un sistem, și nu o adunare de etichete, cum credeau H. Schuchardt și alți lingviști. În majoritatea lor împrumuturile lexicale și calcurile sunt asimilate de sistemul limbii la fel cu sunetele străine, care sunt însușite și apoi intră în sistemul fonologic” [3, p. 171].

Interferența lingvistică reprezintă o etapă în procesul de apariție a unui element sau a unei anumite particularități structurale în sistemul limbii care ia cu împrumut. Haugen vorbește despre mai multe tipuri de împrumuturi, printre care se numără și calcurile. Deși consideră denumirea de *împrumut* nepotrivită, dat fiind faptul că fenomenul se produce fără consimțământul limbii din care se preiau elemente lingvistice, iar limba care împrumută nu restituie ce a luat, Haugen o acceptă, angajându-se să-i precizeze cât mai bine semnificația. Înainte de a da o definiție fenomenului, el încearcă să surprindă etapele pe care vorbitorii bilingvi le parcurg în acest sens. Potrivit observațiilor sale, fenomenul se desfășoară astfel: 1. Atunci când trebuie să facă față unor situații lingvistice noi, orice vorbitor încearcă să reproducă tipare lingvistice învățate anterior. 2. Printre noile structuri pe care le-ar fi putut învăța se află și unele care aparțin altei limbi decât celei materne; acestea ar putea fi, la rîndul lor, reproduse de vorbitorul respectiv. 3. Dacă vorbitorul bilingv reproduce noi tipare lingvistice într-un alt context decât cel în care și le-a însușit, se poate spune că le-a „împrumutat” dintr-o limbă și le-a introdus în alta.

În urma acestor constatări, Haugen consideră că împrumutul este încercarea de reproducere într-o limbă a unor modele întâlnite în alta („the attempted reproduction in one language of patterns previously found in another”) [4, p. 212]. El observă totodată că definiția nu surprinde motivul pentru care vorbitorul recurge la împrumut și nici nu arată dacă acesta este conștient de ceea ce face.

Pentru că împrumutul a fost definit ca un proces care implică o reproducere, orice încercare de a-i analiza desfășurarea implică o comparație a tiparului cu imitația acestuia. Haugen numește tiparul original *the model* și recunoaște că împrumutul poate fi mai mult sau mai puțin asemănător cu acesta. Sînt distinse mai multe situații: împrumutul este, pentru un vorbitor nativ, considerabil diferit de model, ceea ce înseamnă că ne aflăm în fața unei situații de învățare parțială, datorată interferenței altor factori, nenumită încă; dacă împrumutul este destul de asemănător cu modelul, încît vorbitorul nativ să-l accepte ca fiind al lui, se poate vorbi despre un *import* al modelului într-o altă limbă, soldat cu o inovație; dacă vorbitorul reproduce modelul într-un mod inadecvat, atunci, în mod normal, el a *substituit* un tipar asemănător cu altul, din propria limbă.

Haugen observă că împrumutul a fost descris ca proces, nu ca stare. Cu toate acestea, notează el, cei mai mulți dintre termenii cu care este denumit descriu, mai degrabă, rezultatele decât procesul în sine. Clasificarea tiparelor împrumutate implică termeni ca: *loanword*, *hybrid*, *loan translation* sau *semantic loan*, denumiri care nu sînt legate în mod organic de procesul împrumutului în sine. Acestea sînt numai etichete pe care diferiți autori

le-au aplicat rezultatelor unor împrumuturi („They are merely tags wich various writers have applied the observed results of borrowing”) [4, p. 213].

Lingvistul american discută aceste categorii pe rînd:

1. *Loanword* (= „împrumut”) este, în opinia sa, termenul cel mai vag al grupului, dat fiind că poate fi folosit pentru denumirea oricărei categorii ale acestuia. El este limitat însă în mod obișnuit la situațiile în care vorbitorii preiau dintr-o limbă atît sensul, cît și învelișul sonor al unui cuvînt. Exemplul ales de autor este al AmE¹ *shivaree*, luat din fr. *charivari*, în care vorbitorii au preluat nu numai sensul, dar și învelișul fonematic, cu o substituție mai mare sau mai mică a fonemelor native.

2. *Hybrid* (= „hibrid”) - termen folosit pentru a denumi împrumuturile (*loanwords*) în care numai o parte a învelișului sonor a fost preluată, cealaltă fiind substituită cu o porțiune indigenă; ex. PaG a adoptat AmE *plum pie* în forma [blaUməpal], în care morfemul [pal] a fost importat, în vreme ce nativul [blaUma] l-a substituit pe *plum*. În acest caz, vorbitorul a analizat compusul în elementele lui constitutive. Dacă în primul caz era vorba despre o substituție fonematică, aici este vorba și despre o substituție morfematică parțială.

3. *Loan translation*, numit în fr. *calque*; exemplele alese de autor sunt preluate de la Kr. Sandfeld Jensen²: fr. *presqu'île*, germ. *Halbinsel*, modelate după lat. *paeninsula*, sau germ. *Wolkenkratzer*, fr. *gratte-ciel*, sp. *rascacielos*, apărute după modelul engl. *skyscraper*. Autorul se întreabă, pe bună dreptate, dacă aceste situații nu sînt cumva doar o extindere a procesului observat la *hibrizi*, nedeosebindu-se de aceștia decît prin aceea că, în loc să substituie doar o jumătate din cuvînt, vorbitorul l-a înlocuit în întregime. A fost împrumutat un tipar particular, anume combinația a două elemente ale unui termen compus, cu un nou sens, care nu rezultă din simpla alăturare a celor două părți. Se poate remarca însă că, în mod greșit, situația este limitată la compuse, fiind excluse derivatele. Totodată, există și exemple în care substituția nu vizează exact o jumătate din cuvînt.

4. *Semantic loan* (= „împrumutul semantic”) – este considerat a fi strîns legat de calc. Haugen dă ca exemplu AmPort. *humoroso*, folosit cu sensul AmE *humorous* (= „spiritual”), deși în portugheză înseamnă numai „capricios”. Nu se importă deci elemente de structură formală, ci numai de sens, iar substituția învelișului fonematic este completă. Haugen observă că a numi acest fenomen *împrumut semantic* înseamnă a ignora faptul că toate celelalte tipuri de împrumut descrise sunt, la rîndul lor, și semantice, numai că, adaugă el, în acest caz, noul sens este singura dovadă vizibilă a împrumutului. Totodată, constată că substituția morfematică este completă [4, p. 214]. Această adăugire ni se pare nu numai inutilă, ci și generatoare de confuzii, întrucît nu este vorba de o înlocuire a morfemelor străine cu elementele indigene corespunzătoare, ci de o corespondență stabilită de vorbitori între două cuvinte care seamănă din punctul de vedere al aspectului sonor.

În funcție de relația existentă între substituția morfematică și cea fonematică, Haugen ajunge la următoarele grupuri de împrumut:

1. *Loanword* – categorie care presupune import de morfeme, fără substituție; orice import fonematic poate fi clasificat în raport cu gradul de substituție fonematică: zero,

¹ Aici și în continuare am lăsat neschimbate abrevierile folosite de Einar Haugen, care le explică astfel: AmE = American English; PaG = Pennsylvania German, AmPort = American Portuguesse. Vezi *op. cit.*, p. 210, nota 3.

² Kr. Sandfeld Jensen, *Die Sprachwissenschaft*, Leipzig and Berlin, 1915, p. 69, apud Einar Haugen, *op. cit.*, p. 214.

parțială sau completă („any morphemic importation can be further classified according to the degree of its phonemic substitutions: none, partial, or complete”);

Loanblend – (= *împrumutul mixt*) – grupă care implică în egală măsură substituție morfematică și împrumut, ceea ce necesită un anumit nivel de analiză a modelului imitat de către vorbitor; sunt incluși aici numai hibridii care implică identificarea unui model străin;

Loanshift – substituție morfematică fără împrumut. Aici intră ceea ce se denumește, în mod obișnuit, prin *loan translations*, nume păstrat de autor, și prin *semantic loan*. Termenul *shift* „schimbare” este, în opinia sa, inspirat, pentru că faptele de limbă pe care le denumește apar, în limba care împrumută, numai ca schimbări funcționale ale morfemelor native. Se ignoră totuși faptul că, pe lângă schimbarea morfemelor străine cu cele indigene, este vorba și despre împrumut care, de această dată, nu presupune materialul lingvistic, ci „spiritul” după care se combină morfemele străine, altfel spus – „forma internă”.

Despre *loan translations* Haugen spune că au jucat un rol important în dezvoltarea multor limbi. Printre exemple se numără gr. *sympátheia*, reprodus prin importare în engleză (*sympathy*) și prin substituție morfematică în latină (*compassio*), în germană (*Mitleid*), în daneză (*Medlidenhed*) și în rusă (*соболезнование*). Haugen precizează că substituția morfematică se poate extinde la fraze întregi, fără a arăta însă în ce condiții: „We may call these SYNTACTIC SUBSTITUTIONS [s.a.], and include such expressions as AmPort. *responder para tras* ‘to talk back’ ” [4, p. 220].

Contactul lingvistic se poate produce între orice limbi, diferite sau asemănătoare ca structură, legate sau nelegate genetic, în funcție de relațiile colectivităților umane.

H. Kloss afirmă că interferența sistemelor lingvistice aflate în contact depinde într-o măsură considerabilă de distanța lingvistică dintre idiomurile respective [5, p. 16].

Gradul de interferență este însă direct influențat de factorii lingvistici *structură* și *origine*. Ca urmare, două limbi înrudite genetic sau cu o structură foarte asemănătoare se vor influența reciproc mult mai puternic decât două limbi neînrudite genetic sau tipologic.

U. Weinreich distinge două aspecte ale interferenței. De fapt, propune o dihotomie: interferența în vorbire și interferența în limbă. Inițial, aceasta se manifestă în vorbirea bilingvului ca rezultat al cunoașterii unei alte limbi. „În vorbire, – spune U. Weinreich, – interferența este ca nisipul purtat de apa râului; în limbă – ca nisipul așezat la fundul iazului.” [1, p. 12]. Interferența din vorbire constă în greșelile individuale izolate, pe care le comite bilingvul în procesul de comunicare. Interferența din limbă poartă denumirea de *integrare* și constă din „fostele” abateri în vorbirea bilingvului, doar că acestea încep să se comporte conform normelor din limba adoptivă.

Dacă un fenomen oarecare de interferență devine obișnuit și regulat, el încetează de a mai fi o deviere de la normă, comportându-se ca o parte constitutivă a normei. Acesta este un proces de integrare a elementului străin de către noul sistem. Nu există însă criterii bine definite care să ajute la distingerea clară a fenomenului interferenței. În astfel de cazuri, autorii se bazează pe regularitatea apariției fenomenului: acele fenomene care apar în limbă izolat, având o arie de răspândire restrânsă, sînt considerate fenomene ale interferenței, iar cele ce nu sînt percepute ca fiind inovații, avînd o utilizare regulată în noul sistem, se referă la stadiul integrării.

Este evident că interferența apare inițial în vorbirea bilingvului, însă, în condiții favorabile, ea se poate extinde și asupra vorbitorilor monolingvi, devenind astfel un fapt de limbă. Dintr-o abatere de la normă, interferența ajunge treptat normă a unei limbi.

Haugen privește interferența ca „suprapunere a două sisteme lingvistice” [6, p. 69-80]. Autorul confruntă, în același timp, interferența cu schimbarea de cod.

Diebold înțelege prin interferență „schimbarea lingvistică ce apare ca rezultat al contactului dintre două limbi” [7, p. 39-45].

În funcție de perspectiva din care este interpretat acest fenomen, putem distinge două categorii de autori. Unii interpretează interferența într-o accepție mai largă, alții dau noțiunii respective o accepție mai restrânsă. Conform primei accepții, interferența este o abatere de la normele limbilor aflate în contact. Acest punct de vedere este expus pentru prima dată de reprezentanții Cercului lingvistic de la Praga, interferența incluzând unele aspecte cum ar fi interacțiunea, amestecul, hibridizarea și contopirea limbilor. Din această perspectivă, interferența este înțeleasă ca întrepătrundere a sistemelor lingvistice a două limbi, cauzată de interacțiunea limbilor aflate în contact.

Iurii Deșeriev, invocând lucrările de sociolingvistică referitoare la interferență, definește interferența ca „orice influență reciprocă a elementelor extralingvistice (culturale), care duce la apariția materialului lingvistic negativ” [8, p. 253].

L. I. Barannikova înțelege prin interferență „modificările ce au loc în structura unei limbi sub influența altei limbi” [9, p. 88].

În sens larg, interferența este o schimbare în structura unei limbi sub influența alteia. Pentru exponenții acestui punct de vedere, nu contează dacă este vorba despre influența unei limbi străine asupra limbii materne sau invers, deoarece interferența se poate produce în ambele direcții.

Așadar, rămîne să vedem care sunt abaterile de la normele limbilor aflate în situație de contact lingvistic și, de fapt, care este materialul negativ ce apare ca rezultat al acestui contact. Prin material negativ avem în vedere manifestările interferenței apărute în situația de contact lingvistic româno-rus: împrumuturile neadaptate și cele adaptate cu afixe românești, calcurile de tot felul și construcțiile sintactice inadecvate care circulă cu precădere în comunicarea orală unde norma este mai puțin controlată.

În sens restrîns, pătrunderea normelor unui sistem lingvistic în altul, procesare ce are loc în cadrul interferenței, se realizează într-o singură direcție, unilateral: de la limba maternă spre cea străină. Acest punct de vedere este caracteristic lucrărilor ce țin de metodică studierii limbilor străine, fiind expus de specialiștii care, în calitate de pedagogi, se întîlnesc cu fenomenul interferenței în cadrul activității de studiere sau predare a unei limbi străine. Specificul profesiei determină o atitudine negativă față de fenomenul interferenței, deoarece constituie pentru ei un obstacol real în activitate. Comunicînd cu persoane al căror bilingvism este incipient, profesorii de limbi străine percep interferența ca un fenomen exclusiv negativ, de transfer al deprinderilor comunicative formate în cadrul limbii materne asupra limbii studiate.

Complexitatea fenomenului interferenței și imposibilitatea reducerii lui la acțiunea limbii materne asupra limbii străine este subliniată de mai mulți autori. Astfel, I. Deșeriev și I. Protchenko menționează: „Deseori interferența este neîntemeiat redusă doar la acțiunea limbii materne asupra celei de-a doua. De fapt, în activitatea de cercetare, conținutul căreia este determinat de necesitățile teoriei și practicii, apare necesitatea studierii unui cerc problematic mult mai larg legat de interferență. Acesta include: a) influența limbii materne asupra celei de-a doua; b) influența limbii B asupra

limbii materne; c) delimitarea interferenței la nivelul limbii, pe de o parte, și la nivelul vorbirii, pe de altă parte” [8, p. 28-29].

Unii autori propun o diferențiere între interferență și modificările din cadrul unei limbi produse din cauza împrumuturilor din alte limbi. L. I. Barannikova susține: „În lucrările consacrate bilingvismului sau procesului interacțiunii dintre limbi, deseori fenomenul interferenței este confundat cu cel al împrumutului, deși acestea sunt diferite, iar într-un anumit fel chiar opuse. Diferențierea interferenței de împrumut ne ajută să înțelegem mai bine fenomenul interferenței. În cazul împrumutului, elementele unui sistem intră în altul, fiind supuse unor asimilări: 1) sunetele străine sunt înlocuite cu cele „materne”, adică se produce fenomenul substituției. În cazul interferenței, se modifică însuși sistemul care împrumută elementele din altă limbă, apar și se dezvoltă astfel noi tipuri de raporturi între elementele structurale ale sistemului” [9, p. 90]. Autoarea consideră că elementele împrumutate nu sunt transferate în noul sistem cu întreaga gamă de legături semantice. Cuvântul împrumutat rămîne, într-un fel, izolat în limba de adopție, nefiind în stare să dezvolte diverse legături cu elementele sistemului gazdă.

În cazul interferenței, consideră aceeași autoare, un rol important îl au acele legături sistemice care nu pot fi împrumutate din afară. L. Barannikova face trimitere la un articol al lui B. A. Serebrenikov, în care autorul susține ideea impenetrabilității sistemului morfologic al limbii.

Aceste opinii sunt împărtășite și de către alți autori. Unii savanți, printre care și A. Meillet, consideră că „structurile gramaticale a două limbi sunt impenetrabile” [10, p. 8]. Aceeași idee este susținută și de A. Sapir: „... noi în general nu putem deduce posibilitatea unei limbi de a exercita o influență morfologică directă asupra altei limbi.” [11, p. 160].

Poziția opusă este expusă cu aceeași fermitate. Astfel, H. Schuchardt susține că chiar și structurile foarte bine unite în sistem, cum este flexiunea, nu pot evita influențele limbilor străine.

Despre unele fapte de penetrabilitate a structurilor gramaticale ale unei limbi sub influența altei limbi aflate în contact vorbesc și alți autori.

În opinia mai multor lingviști, în condițiile contactului lingvistic nu există limite în posibilitatea influenței unui sistem morfologic asupra altuia. Astfel, A. M. Ahunzeanov remarcă faptul că sub influența limbii ruse au suferit modificări structurile fonetice ale mai multor limbi din Uniunea Sovietică. Mai mult decît atît, în multe limbi ale fostei URSS, împrumuturile din limba rusă au dus la apariția și dezvoltarea unor stiluri și categorii stilistice noi, frazeologisme, cuvinte și expresii necunoscute anterior.

Putem afirma deci că sursele și aspectele manifestării interferenței sunt extrem de diverse. Împrumuturile nu se limitează la cazuri de pătrundere a unităților materiale ce reflectă substanța și calitatea unei limbi în alta.

Nu putem fi de acord cu opinia L. Barannikova care afirmă că anume cuvântul împrumutat rămîne izolat din punct de vedere semantic și deci nu are și nu formează legături interne cu cuvintele apropiate după sens în cadrul limbii gazdă.

Analiza interacțiunii elementelor structurale ale limbilor aflate în contact, a influenței unei limbi asupra alteia la nivelul lexico-semantic și gramatical, ne permite să evidențiem două noțiuni: interferența și transferența.

Termenul de transferență va fi utilizat pentru cazurile de folosire inconștientă a deprinderilor lingvistice formate într-o altă limbă. În aceste cazuri nu se observă mari schimbări în nici una din limbile aflate în contact.

Interferența în sens larg este interpretată ca un fenomen, în general pozitiv, care contribuie la îmbogățirea reciprocă a limbilor aflate în contact, la dezvoltarea convergentă a lor, la pătrunderea elementelor structurale ale unei limbi în alta, la crearea de premise pentru progresele calitative ulterioare.

Conform celor mai noi opinii referitoare la interferență, acest fenomen se manifestă în toate compartimentele unei limbi.

În tabelul următor prezentăm interferențele întâlnite în limba română din Republica Moldova survenite în condiții de contact cu limba rusă.

Împrumuturi lexicale	+
Calc	+
Elemente de topică	+
Împrumuturi sintactice	+
Fonetică și fonologie	+

Acest tabel corespunde unei descrieri strict lingvistice. Prima componentă a gramaticii supusă interferenței este lexicul (care se poate întâlni și fără o situație de contact), ultimele fiind fonologia și morfologia.

După analiza mai multor cazuri, studiile arată că în astfel de situații raportul dintre limbi, de obicei, nu este unul de egalitate, iar această însemnare ține de parametrii extralingvistici, cum ar fi: cadrul legal al limbilor, statutul lor, prestigiul lor (ca mijloc de comunicare în societate, ca limbă de cultură și învățământ), mai ales pentru vorbitorii celeilalte limbi, dar și în cadrul comunității lingvistice (ce părere au vorbitorii despre limba lor). Toate acestea au consecințe în domeniile de folosire a fiecărei limbi și, până la urmă, în dinamica limbilor respective în sensul arătat mai sus (interferență unidirecțională). Următorul tabel reflectă o situație obișnuită destul de răspândită:

Tabel II, limbi în contact și context

	Context formal	Context informal
Limbă A	+	+
Limbă B	-	+

unde *context informal* se referă la situațiile de comunicare familiale sau între prieteni, iar *formal* – la celelalte (de la adresarea către un necunoscut la folosirea fiecărei limbi în instituțiile statale afiș oral, cit și în scris). Analiza domeniilor de folosire a fiecărei limbi ne va furniza date concrete, ajutându-ne să stabilim raportul lor, care de mai multe ori coincide cu starea de fapt arătată în tabelul II și care determină sensul și gradul interferenței.

Ar fi de semnalat, în primul rând, amploarea pe care o are interferența în cazul vocabularului. Cele mai frecvente cazuri de interferență lexicală sînt rezultatul unui contact direct între două limbi. Fiind un compartiment mai puțin structurat, spre deosebire de fonologie, morfologie și sintaxă, lexicul este terenul ideal pentru împrumuturi. De cele mai multe ori, vorbitorul (în special bilingvul) constată că în unele situații cuvintele nu au corespondențe adecvate în cealaltă limbă și de aceea el caută umplerea acestui gol prin importul de cuvinte străine³.

³ Vezi: Weinreich, *Unilinguism*, p. 665.

În general, limba preia din afară doar cuvintele de care are nevoie, dar deseori se împrumută și sinonime. Firește că se produce inevitabila concurență, în urma căreia rămîne în uz doar o anumită variantă, iar cealaltă iese treptat din uz sau își limitează aria de întrebuințare. Mai există și situații în care bilingvul împrumută un cuvînt din limba rusă chiar dacă acesta are un echivalent foarte bine determinat în limba română. Mă refer aici la împrumuturile neadaptate (atunci cînd un cuvînt din limba română este înlocuit cu unul din limba rusă, rămas intact).

Majoritatea cercetărilor tind să indice faptul că în cazul limbilor aflate în contact, interferența este unidirecțională, adică o singură limbă o influențează pe cealaltă. În cazul acestor limbi, afirmația *este adevărată*. Studiile arată că în astfel de situații raportul dintre limbi nu este unul de egalitate, iar problema în cază ține de parametrii extralingvistici.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. Weinreich U., *Languages in Contact*. – New York, 1953.
2. Haugen E., *Bilingualism in the Americas*. – Alabama, 1964.
3. Gornung B.V., *К вопросу о типах и формах взаимодействия языков* // Доклады и сообщения института языкознания, Moscova, 1952, nr. 2.
4. Haugen E., *The Analysis of linguistic Borrowing* // *Language*, vol. 26, 1950.
5. Kloss H., *Types of Multilingual Communities: a Discussion of Ten Variables* // Lieberman, Stanley (ed.), *Explorations Sociolinguistics*, Bloomington Naga, 1966.
6. Хауген Э., *Языковой контакт* // Новое в лингвистике. Вып. VI, М., 1972.
7. Diebold, *Incipient bilingualism* // *Language*, 1961, 37, nr. 1.
8. Дешериев Ю. Д., *Проблема лингвистической интерференции в современном языкознании. Теоретические проблемы социальной лингвистики*. – Москва, 1981.
9. Баранникова Л. И., *Сущность интерференции и специфика её проявления*. // *Проблемы двуязычия и многоязычия*, Москва, 1972.
10. Meillet A., *Sur le bilinguisme* // Delacroix H. et alii, *Psychologie du langage*, Paris, 1933.
11. Sapir E., *Linguistique*. – Paris, 1968.